

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

De wereld van de kunst

Jacqueline Dineen en
Nicola Barber

Ars Scribendi, 2001

ISBN 90 5495 323 3

f 34,75 / Bfr 695 / € 15,75

Wat opvalt in dit informatieve jeugdboek, waarin een blik op de wereld van de kunst wordt geboden, zijn de kaders waarin de samenhang met andere aspecten van de kunst wordt uitgelegd. Vooral deze kaders maken dat het boek geschikt is voor gebruik in de hoogste klassen van het basisonderwijs en in de basisvorming. Het boek begint met een uitgebreide uiteenzetting van allerlei gebruikte materialen en toegepaste methoden in de schilderkunst. Welke soorten verf kan een schilder gebruiken en welk effect heeft zijn keuze voor een bepaalde soort verf. Het gebruik van licht, ruimte en textuur bepalen eveneens hoe een schilderij er uiteindelijk uit gaat zien. Het boek vervolgt met een overzicht van de geschiedenis van de kunst. Ongeveer 25.000 jaar geleden schilderden de ons eerst bekende kunstenaars op wanden van grotten dieren als bizons, herten, paarden en mammoeten. Deze mensen waren jagers en verzamelaars en trokken rond op zoek naar voedsel. Het boek vervolgt zijn weg door de antieke wereld van het Midde-Oosten en Zuid-Europa naar de Westerse beschavingen die ontstonden in de Middeleeuwen en de Renaissance. Met name de

bouw van veel kerken en kathedraalen zorgde voor een stormachtige ontwikkeling in de kunst. Op het gebied van onder andere architectuur, glas in lood, maar ook in de schilderkunst waar bijbelse taferelen populair waren. Naast een uitgebreid overzicht van allerlei kunststijlen, geeft *De wereld van de kunst* ook informatie over bekende kunstenaars als Vincent van Gogh, Auguste Rodin, Michelangelo en vele andere grote namen. In de laatste hoofdstukken vooral aandacht voor moderne kunst en kunsttechnieken zoals de fotografie en hedendaagse kunst waarin afvalmaterialen gebruikt worden voor het maken van kunst. Door de opzet van het boek, dat een kennismaking met de wereld van de kunst beoogt, kan het nergens diep ingaan op de verschillende facetten van kunst. Toch zijn de samenstellers erin geslaagd een vrij compleet beeld neer te zetten en komt de lezer een behoorlijke hoeveelheid gegevens en kennis aan de weet. De grote hoeveelheid illustraties, de woordenlijst van kunsttermen, de lijst van kunstenaars – met geboorte- en sterfjaar en een korte omschrijving – en het register waarin op trefwoord alle informatie uit het boek teruggezocht kan worden, maken dit boek zeer geschikt voor gebruik bij lessen tekenen en handvaardigheid in de bovenbouw basisschool en onderbouw voortgezet onderwijs.

HH

Vrijwillig?

Ardine Korevaer

Gottmer, 2001

ISBN 90 257 3365 4

f 26,50 / Bfr 466 / € 12,03

Wat moet je als brugklasser doen als een docent je seksueel lastig valt? Ermee naar buiten komen? Het meteen aan je ouders zeggen? De meeste meisjes en jongens die dit overkomt zullen in eerste instantie zwijgen. Gevoelens van schaamte en afkeer maken dat veel jongeren die seksueel misbruikt zijn in eerste instantie voor zichzelf proberen hun leven weer op de rails te krijgen zonder anderen op de hoogte te brengen van hetgeen gebeurd is. Dit thema, seksueel misbruik door een leerkracht, heeft Ardine Korevaer in *Vrijwillig?* geloofwaardig en realistisch uitgewerkt. De dertienjarige Esther is een vrolijke brugklasser die snel haar draai heeft gevonden op de nieuwe school. Ze sluit vriendschap met twee klasgenoten, Annemiek en Rogier, en kan goed opschieten met de leraren. Haar leventje krijgt een totaal andere wending als Brand, de connecter van de brugklas voor wie ze een aantal klusjes opknapt, haar seksueel betast waarbij hij zichzelf aftrekt. Uit schaamte durft ze er niet met niemand over te praten. Wel verandert Esther van een vrolijk, zacht meisje in een agressief, stuurs kind waar anderen geen raad mee weten. Haar ouders, die ook de zorg hebben voor haar zus

Andrea die in een rolstoel zit, wil ze niet lastigvallen met het gebeuren. Uiteindelijk vertelt ze het aan Annemiek, die het op haar beurt aan Rogier vertelt. Met z'n drieën proberen ze Brand te ontmaskeren. Dan komt Esther erachter dat zij niet het enige slachtoffer is. Rita, de dochter van mevrouw Voorneveld, die op de administratie werkt, blijkt ook lastig te zijn gevallen door Brand. Als Rita een zelfmoordpoging doet, komen de gebeurtenissen in een stroomversnelling. Esther brengt haar ouders op de hoogte en krijgt uiteindelijk de hulp die zij nodig heeft. Korevaer, die in het dagelijks leven fysiotherapeut is, heeft zich uitstekend in kunnen leven in de gedragingen en de gevoelens van slachtoffers van seksueel misbruik. De angsten en diepe gevoelens van eenzaamheid waarmee Esther zichzelf geconfronteerd ziet, zijn overtuigend uitgewerkt. Als lezer krijg je regelmatig de koude rillingen en wens je hardop dat Esther iemand in vertrouwen neemt. Maar op het moment dat zij het Annemiek vertelt, lijken Esthers problemen alleen maar groter te worden. In het nawoord van de schrijfster komen verschillende aspecten van seksueel geweld aan bod. Korevaer geeft slachtoffers en hun familieleden aanwijzingen en adressen waar zij hulp kunnen zoeken. De laatste jaren is een aantal scholen in het nieuws geweest waar docenten beschuldigd

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

zijn van seksueel misbruik. Het is te hopen dat een boek als *Vrijwillig?* slachtoffers ertoe aanzet met hun verhaal naar buiten te komen. Om zelf hulp te krijgen en om te voorkomen dat hun ouders nog meer slachtoffers maken.

HH

Ik ben Polleke hoor!

Guus Kuijer

Stichting CPNB, 2001

ISBN 90 7433 665 5

Kinderboekenweekgeschenk

Pollekes opa is pas overleden en ze voelt zich niet zo blij als anders. Volgens de mensen om haar heen heeft ze een rouwproces, maar daar gelooft ze zelf niet zo in. Polleke heeft een vriendje, Mismoen, maar die is op vakantie

naar zijn familie in Marokko. Dat is niet leuk, want in Marokko woont ook het meisje met wie Mismoen moet trouwen. Stiekem hoopt Polleke dat dat meisje van een kameel valt ofzo, dan is dat probleem tenminste opgelost. En dan is Polleke ook nog eens twaalf jaar en toe aan haar eerste beha. Om midden tussen al deze gebeurtenissen uit te zoeken wie je nu eigenlijk bent, dat valt nog niet mee. Gelukkig is Polleke ook dichteres en kan ze haar gevoel vaak in een gedicht omschrijven: 'Ik voel me rommelig vanbinnen / en probeer iets te verzinnen / om opgeruimd opnieuw mee te beginnen.' Guus Kuijer laat in *Ik ben Polleke hoor!* de hoofdpersoon uit onder meer het bekroonde *Voor altijd samen, amen* weer tot leven komen. Polleke is een vrolijk en nuchter meisje dat met een gezonde nieuwsgierigheid de wereld, haar wereld, probeert te ontdekken. Haar wereld is wel erg politiek correct, met haar Mexicaanse vriendin Consuelo, haar Marokkaanse vriendje Mismoen, haar ex-drugsverslaafde vader Spiek en haar moeder Tina, die hertrouwd is met Pollekes meester Wouter. Dit heeft zo zijn voordelen: de lezer beleeft samen met Polleke de meest uiteenlopende avonturen. De namen van de personages doen sterk denken aan die van de personages in Kuijers beroemde boekenserie rond Madelief. En eigenlijk is Polleke ook een beetje Madelief: ze zijn allebei vrolijk en nieuwsgierig, hebben allebei gek-

ke ouders en krijgen allebei te maken met voor kinderen herkenbare situaties. Madelief is echter een stuk jonger dan Polleke en de boeken over haar zijn bedoeld voor jongere lezers. De meisjes zijn ook beide een kind van hun tijd: Madelief leeft in de jaren zeventig en Polleke groeit op in de nieuwe eeuw. Maar de twee Kuier-kinderen ontwikkelen zich net als ieder ander 'echt' kind. Jongere kinderen zullen nog steeds genieten van Madelief en kinderen in de bovenbouw van het basisonderwijs en de basisvorming zullen smullen van Polleke.

MO

Het zwarte slik

David Almond

Querido, 2001

ISBN 90 214 5058 5

f 29,95 / Bfr 549 / € 13,59

In navolging van het grote succes van *Skellig* en *De wildernis* heeft David Almond een nieuw boek geschreven. Dit vertelt ons het verhaal van Erin Law, die samen met haar vrienden Januari en Muis wegloopt uit een tehuis voor 'beschadigde kinderen'. Met een vlot gaan ze de vrijheid tegemoet, maar ze stranden al snel in de modder bij een vervallen industrieterrein. Daar ontmoeten ze twee vreemde wezens. In een oude drukkerij leeft Sterre, een meisje met gevlieste handen en tenen, samen met de angstaanja-

gende bewaker Opi. Erin, Januari en Muis gaan op zoek naar Sterres duistere verleden.

Het zwarte slik is een geheimzinnig boek vol magisch realistische elementen. Net zoals in zijn vorige boeken schept Almond hier een bevreemdende, mysterieuze wereld. Droom en werkelijkheid, leven en dood vloeien onmerkbaar in elkaar. Als lezer verlies je op die manier al snel je houvast, zodat er maar één ding opzit: je laten meevoeren in deze duistere wereld.

En moeilijk is dat niet, want David Almond beschrijft dit alles op zijn eigen meesterlijke manier. Zijn personages zijn knap getekend en hij weet de spanning tot het einde te bewaren. De taal waarin hij dit doet is erg somber en donker. De wanhoop die de kwetsbare kinderen voelen in de verlaten wereld

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

waarin ze leven, wordt raak verwoord. Maar, zoals ook in de vorige boeken van David Almond, schijnt er toch licht achter deze duisternis. Wanneer de relaties tussen de personages evolueren, maken deze gevoelens plaats voor warmte en het besef dat er voor hen toch nog altijd hoop is. De korte zinnen, het heldere taalgebruik en de rijke verbeelding maken van *Het zwarte slik* een absolute aanrader voor betere lezers vanaf twaalf jaar. Bovendien biedt het ook mogelijkheden in de klas. Laat de leerlingen in de rol van Erin of Januari vertellen hoe het uiteindelijk afloopt met hen. Of een klassengesprek over de rol van Opi en de betekenis van bepaalde mysterieuze gebeurtenissen. Misschien net niet zo sterk als *Skellig* of *De wildernis*, maar toch een uitstekend boek waarvan de magie je ook na het lezen niet meteen loslaat!

BVT

Arthur – de zienersteen

Kevin Crossley-Holland

Lemniscaat, 2001

ISBN 90 5637 370 6

f 32,95 / Bfr 526 / € 14,95

Op een banket bij koning Uter zitten Gorlois en zijn mooie vrouw Ygerna aan. Uter wordt meteen verliefd op Ygerna. Haar huwelijk staat hem niet in de weg. Met hulp van zijn vriend Merlijn weet hij Ygerna te benaderen in de ge-

daante van Gorlois en bezwangert hij haar. Nog dezelfde nacht komt Gorlois om tijdens een veldslag. Ygerna baart een zoon, die ze moet afstaan aan Merlijn. De jongen, Arthur, groeit op bij pleegouders. Als Arthur vijftien is, sterft koning Uter en gaat het land op zoek naar de verdwenen prins. Onwetend waagt Arthur zich, net als alle jongens en mannen, aan de proef die zal bewijzen wie de prins is: hij probeert een zwaard uit een steen te trekken. En jawel, het lukt hem. Vanaf nu is hij koning Arthur.

Jaren later, in 1199, leeft in Engeland nog een Arthur. Deze Arthur krijgt van zijn oude vriend Merlijn een obsidiaan, een zienersteen. In deze steen ziet Arthur als een soort soapserie het verhaal van zijn inmiddels beroemde naamgenoot voorbijkomen. Het valt Arthur op dat Arthur-in-de-steen wel erg veel lijkt op hemzelf. Als hij dan ook nog hoort dat zijn ouders niet zijn echte ouders zijn en hij in de steen zijn vriend Merlijn ook ziet, bedenkt hij dat zijn leven toch wel veel overeenkomsten vertoont met dat van Arthur-in-de-steen. Wat dat allemaal te betekenen heeft, moet blijken in de delen twee en drie van de nog te verschijnen Arthur-trilogie.

Kevin Crossley-Holland schrijft in het voorwoord bij dit eerste deel dat hij graag de Arthur-legenden wilde verwerken in een roman. De Nederlandse uitgever, Lemniscaat, had blijkbaar veel vertrouwen in dit plan, gezien de pu-

bliciteitsstunt rondom de verschijning van dit eerste deel – het eerste boek is in gratis abonnementvorm te ontvangen via e-mail: gedurende zes weken ontvangt een abonnee dagelijks enkele hoofdstukken.

Hoewel het idee – het laten herleven van de Arthur-legende – niet slecht is, had Lemniscaat zich al deze moeite kunnen besparen. Het boek voldoet niet aan de hooggespannen verwachtingen. Crossley-Holland heeft veel onderzoek gedaan naar de manier waarop men in de Middeleeuwen leefde, schrijft hij. Hij verzuimt echter in zijn boek uitleg te geven. Kinderen moeten uit zichzelf bijvoorbeeld weten dat in de Middeleeuwen de pages en schildknapen niet op school werden verwacht, maar naar een oefenperk gingen. Uiterst fragmentarisch beschrijft Crossley-Holland de belevenissen van de jonge Arthur, die altijd ruzie heeft met zijn broer Serle en die niet begrijpt waarom hij van zijn vader geen schildknaap mag worden. En tussendoor verschijnt dan het verhaal van Arthur-in-de-steen. Naarmate het boek vordert raakt de lezer wel geboeid door de beide verhalen. Van inleven is echter geen sprake: Arthur praat veel te wijs voor zijn leeftijd. Met de priester Oliver bespreekt hij zelfs de Goddelijke Ordening, een onderwerp waarvan menig volwassene al niets begreep. Ook een kinderlijk uitje met zijn zusje Sian wordt door Arthur op een oubollige manier meegedeeld: 'In

september hebben Sian en ik sleedoornpruimen geplukt. Zodra we ze aanraakten, verdween het waas van de vruchten. Ze glommen paars en heel donker rood, als gedroogd bloed.'

Alleen in zijn vreugde om een nieuwe boog en zijn afgunst ten aanzien van zijn broer lijkt Arthur nog een echt kind.

Het opnieuw vertellen van de Arthur-legenden vergt een heleboel energie, fantasie en inlevingsvermogen. Energie heeft Crossley-Holland wel, getuige zijn plan een trilogie op poten te zetten. Wat mij betreft ontbreken echter de fantasie en het inlevingsvermogen. De Arthur-legenden vertel ik in mijn brugklassen wel zelf.

MO

SIGNALEMENTEN

Deze rubriek bevat korte signalementen van nieuw verschenen publicaties waarvan de samenvatting van de rubriek vindt, dat zij onder de aandacht moeten worden gebracht. Over deze publicaties wordt geen oordeel gegeven.

Wim Rutgers (samenstelling), *Tropentaal, 200 jaar Antilliaanse vertelkunst*, Contact, 2001, ISBN 90 254 9648 2, f 69,90 / Bfr 1623 / € 31,72

In de serie *Tropentaal*, waarin al de Surinaamse, Indische, Friese

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

en joodse literatuurgeschiedenissen het thema waren, verscheen dit keer een bloemlezing waarin de Antilliaanse literatuur en geschiedenis centraal staat. Het boek biedt een breed beeld van de literaire en orale tradities van de eilandengroep. Bijna honderd verschillende auteurs komen aan bod, waaronder bekende als Cola Debrot, Boeli van Leeuwen, Frank Martinus Arion, Carel de Haseth en Tip Marugg. Zij worden afgewisseld met in Nederland minder bekende schrijvers die echter onmisbaar zijn voor de Antilliaanse cultuur.

Een deel van de originele teksten is vertaald uit het Papiamentu en het Engels, waardoor er ook nog niet eerder in het Nederlands vertaalde teksten in de bloemlezing zijn opgenomen. Hierdoor ontstaat een literatuuroverzicht van de Nederlandse Antillen waarin alle belangrijke gebeurtenissen in de loop der eeuwen aan bod komen. De Spaanse en Nederlandse overheersers, slavernij, emancipatie, traditionele landbouw, de industrialisatie, toerisme en de autonomie.

Martine Letterie, *Het dossier van Harry Potter & J.K. Rowling & woordenboek*, Ellessy, 2001, ISBN 90 70282 86 0, f 24,95 / Bfr 439 / € 11,32

Zowel Harry Potter deel vijf als de film zullen in november 2001 verschijnen. De vier Harry Potter boeken die tot nu toe in Nederland verschenen, zijn een gigan-

tisch succes en een ware hype. In *Het dossier van Harry Potter & J.K. Rowling & woordenboek* staat onder meer een uitgebreide biografie van schrijfster J.K. Rowling. De ideeën voor Harry Potter ontstaan tijdens treinreizen tussen Londen en Manchester. Door een scheiding is Rowling bijstandsmoeder, maar als de Harry Potter-boeken verschijnen en een enorm succes blijken, kan zij zich al snel miljonair noemen.

Behalve een biografie staan er vier uitgebreide besprekingen van de reeds verschenen Harry Potter-boeken, een analyse van de thematiek en een overzicht van de besprekingen in het boekje. Een personenlijst, een woordenlijst en een toverboekenlijst met vermelding in welk deel van Harry Potter ze voorkomen, en tot slot een lijst met spreuken en bezweringen uit de Harry Potter-boeken maken het boekje redelijk compleet. Het enige dat ontbreekt is de Engelse benaming voor de personen, dat was handig geweest voor iedereen die de Engelse versies van Harry Potter naast de Nederlandse leest.

Herman Kakebeeke, *Ik schrijf, ik schrijf wat jij niet schrijft*, thema-supplement 6 bij het handboek *Het huis lijkt wel een schip*, Stichting Kinderen en Poëzie, 2001 Leerkrachten die werken met het handboek *Het huis lijkt wel een schip*, kennen waarschijnlijk ook de themasupplementen van Herman Kakebeeke die verschijnen

bij de poëziewedstrijd van de Stichting Kinderen en Poëzie. Het is vaak moeilijk om jonge kinderen op ideeën te brengen waar zij over kunnen schrijven, te ontdekken welke gedachten zij speciaal onder woorden willen en kunnen brengen. Door gedichten te rangschikken rondom een thema, heeft Kakebeeke de voorbereiding voor het geven van poëzielessen vereenvoudigd. In het supplement zijn ook gedichten van kinderen opgenomen, waarmee Kakebeeke aangeeft dat poëzie niet moeilijk hoeft te zijn om mooi te zijn.

Het supplement bevat zestig gedichten rondom vijftien thema's. Deze liggen dicht bij huis: familie, school, vriendjes, gevoelens en taal. Op de linkerpagina staan de gedichten voor kinderen uit de groepen drie tot en met vijf, op de rechter voor de groepen zes tot en met acht. In de inleiding staan algemene didactische aanwijzingen voor leerkrachten in het basisonderwijs die willen werken met poëzie. Het supplement is aan te vragen bij de Stichting Kinderen en Poëzie, telefoon (0416) 37 30 19.

Wim Daniëls, *Van Dale Junior Spreekwoordenboek*, Van Dale Lexicografie/Piramide, 2001, ISBN 90 664 8069 6, f 55,- / Bfr 1008 / € 24,85

Kinderen vinden spreekwoorden vaak lastig. Binnen een bepaalde context zijn ze nog wel te begrijpen, maar zélf de betekenis uit-

leggen is een moeilijk verhaal. Daar komen de problemen met letterlijk en figuurlijk om de hoek kijken. Pas als kinderen een jaar of tien zijn krijgen ze het verschil hiertussen door en vinden ze het spannend om zelf spreekwoorden te gaan gebruiken. In dit spreekwoordenboek kunnen tienjarigen zo'n 2.500 eigentijdse, veelgebruikte spreekwoorden en uitdrukkingen opzoeken waarbij zij een eenvoudige uitleg over betekenis, gebruik en herkomst kunnen vinden. Dat daarin ook vreemde talen een rol spelen, blijkt uit uitdrukkingen als 'iemand zijn congé geven', 'dat is Chinees voor mij' en 'aan het eind van je Latijn zijn'. Voorbeeldzinnen uit de leefwereld van jongeren en tientallen kadertekstjes met wetenswaardigheden over spreekwoorden maken dit spreekwoordenboek tot een compleet naslagwerk en leesboek voor thuis of op school. Het boek biedt niet alleen de betekenis van spreekwoorden maar ook de herkomst. Daardoor verschaft het inzicht in betekenisontwikkeling, ontlening van woorden uit andere talen, verbasteringen en de invloed van bijvoorbeeld de bijbel, het weer en de televisie op het Nederlandse taalgebruik.

HH